

OVERVEKT OG FOLKEHELSE

Modellutvikling for samhandling mellom 1. og 2. linjetjenesten

Nyhetsbrev Januar 2009

Et vellykket prosjekt som er med på å fremme folkehelse

Innhold i nyhetsbrevet:

Rapport fra august	2
Rapport fra september	2
Rapport fra oktober	3
Rapport fra november	3
Rapport fra desember	4
Fremdriftsplan for videreføring av pilotprosjektet og oppstart av hovedprosjekt	5

Pilotprosjektet er ledet av Regionalt senter for sykelig overvekt, St. Olavs Hospital, i samarbeid med Nasjonal senter for telemedisin, seks kommuner i Midt-Norge, Helse Midt-Norge, NTNU, Sør-Trøndelag Fylkeskommune og Fylkesmannen i Sør-Trøndelag.

Piloten omhandler kompetanseoverføring/-utveksling og veiledning mellom primær- og spesialisthelsetjenesten i temaet overvekt og fedme, ved hjelp av IKT (videokonferanser og et nettbasert kursrom: helsekompetanse.no). Intensjon i pilotprosjektet var å opprette en samhandling mellom kommuner og sykehus for å sikre et mer helhetlig tilbud for overvektige.

Pilotprosjektet ble finansiert av Midt- Norsk Hel-seakademi, Orkdal Sanitetsforening og Helse og Om-sorgsdepartementet. Finansieringen var på tilsammen 1 000 000,- kr. Orkdal Sanitetsforening ønsket at deres stimuleringsmidler skulle brukes i kommunene, så fem av de seks kommunene fikk 80 000 kr hver. Trondheim kommune sa ja til å bli med uten å motta midler. Prosjektet søker nå om videre

Pilotprosjektet har oppnådd følgende mål:

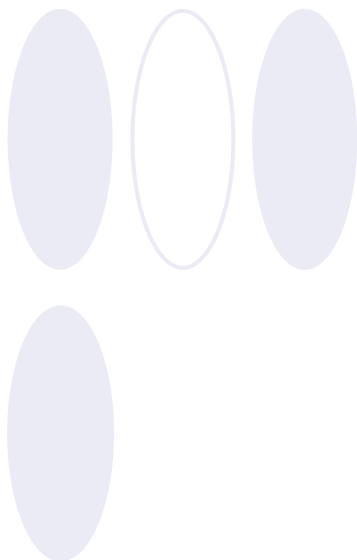
- Økt kompetansen til helsepersonell i flere kommuner i Midt- Norge
- Bidratt til at det har blitt iverksatt tilbud til overvektige i seks kommuner
- Prøvd ut digitale verktøy for kompetanseutvikling- og veiledning på tvers av tjenestenivåene

finansiering til videreføring og til oppstart av et hovedprosjekt.

Erfaringene gjort i pilotprosjektet er nå under evaluering. Denne evalueringen skal ligge til grunn for å utvikle en modell for samhandling og kompetanseutvikling mellom 1. og 2.linjetjenesten.

Det sees at tilbudene må forankres i kommunene, noe som krever tid. Det er også et behov for at flere kommuner i Helse- Midt Norge trenger mer kompetanse innen overvekt og fedme, da antallet overvektige eskaleres, og det har blitt et problemområde som sees mer og mer i primærhelsetjenesten. Med denne bakgrunn ønsker alle ledd og instanser som er med i pilotprosjektet, en videreføring av prosjektet. Det planlegges også en oppstart av et hovedprosjekt der flere kommuner blir inkludert.

De påfølgende rapportene forteller om tilstanden i pilotprosjektet de siste seks månedene. Helt til slutt forklares en plan for videreføring og for oppstart av hovedprosjekt.

“Verdifullt å få møte
andre kommuner og dele
erfaringer . Det gjør til at
man får et fellesskap i
forhold til arbeidsoppgaver
og utfordringer som
omhandler
overvektsproblematikken.”

Helsepersonell fra en av
deltakerkommunene.

Rapport anno august- 2008:

Alle seks kommunene som deltar i pilotprosjektet har planlagt eller er i gang med tiltak for overvektige. Helsepersonellet i kommunene består av fysioterapeuter, ergoterapeuter, (psykiatriske) sykepleiere og helsesøstere. Kostholdsveileder, kokk og brukerrepresentant er også representert. Majoriteten følger videokonferansene og kompetanseprogrammet fra RSSO og NST.

Kort oversikt over arbeidet som foregår i kommunene:

Melhus: Har utformet sitt eget mestringsverksted (trening, kostholdsveiledning og selvhjelp) som er klart for oppstart. Har pågående

bassengtrenergruppe som startet opp i 2007. Har med en bruker som skal holde treninger under veiledning av fysioterapeut. En av fysioterapeutene holder på å videreutdanne seg i forhold til kosthold og ernæring.

Orkdal: Samarbeider med Meldal kommune. Har kurs over ti uker med oppfølging over tid, i kurset inngår trening, egentrening og diskusjonsgrupper. Har ansatt fysioterapeut for å jobbe med tiltaket (20 % stilling). **Rissa:** Startet opp treningsgruppe med syv deltakere i juni. De har laget en plan over fysiske aktiviteter fra juni til desember-08. **Trondheim:** Har valgt ut 15 deltakere av 84 påmeldte. De har kartlagt

de enkelte for motivasjon til å bli med på livsstilsendring. De forplikter deltakerne til å inngå avtaler i forhold til eget ansvar og behandlernes ansvar. De starter opp i uke 38 med sitt tiltak som er sammensatt av trening, kostholdsveiledning

og selvhjelp. **Ørland:** Har hatt gruppe med ca. 25 deltakere pågående i over ett år. Tiltaket er gruppetrening som foregår i sal med musikk. Har ansatt ny fysioterapeut for å ha kapasitet til å jobbe med tiltaket. **Åfjord:** Startet opp gruppe i juni og er nå 13 deltakere. Har satt sammen en pakke bestående av trening og kosthold. De bruker naturen som arena for aktivitet, og lager sunn mat som de tar med ut.

Rapport anno september- 2008:

Alle seks kommunene som deltar i pilotprosjektet er i aktivitet med sine ulike tiltak for overvektige. September har vært en hektisk måned rundt i de fleste kommunene. Trondheim og Melhus kom sist i gang, men er nå i full gang med sine sammensatte opplegg. Alle kommunene har sendt inn kortfattet budsjett over hva stimuleringsmidlene på 80.000 kr skal brukes til.

Kort oversikt over arbeidet som foregår i kommunene:

Melhus: Har 14 deltakere i en ny oppstartet gruppe som går parallelt med tidligere gruppe. Brukerrepresentant har deler av treningene for

den nye gruppen. **Orkdal:** Har ansatt en ny fysioterapeut for å følge opp tiltaket.

Synes at samarbeidet med legene har blitt elevert og har bra rekruttering til nye grupper.

Rissa: Ser at deltakerne ikke hadde hatt mye egentrening i løpet av sommerferien og registrerte variabelt oppmøte i begynnelsen av høsten. Ser viktigheten av at de enkelte deltakerne har behov for en individuell plan. Det er ønskelig at de deltar i et underprosjekt med å få mobilisert bruken av individuell plan. **Trondheim:** Gruppen på 15 deltakere er i full gang og det rapporteres om en motivert gruppe. De har fått med seg informasjonsskriv

til fastlegene sine som er informert om sin medisinske ansvarlighet under prosjektet.

Masterstudent fra NTNU har tatt målinger av deltakerne (14/15). **Ørland:**

Treningstilbudet fortsetter med likt antall deltakere. Har i tillegg intervensjon om at deltakerne skal veies jevnlig i løpet av høsten for å se på innvirkning på motivasjonen til de enkelte. **Åfjord:** Har litt variabelt oppmøte på tiltaket, men aktivitetene forblir og de går ut i alt slags vær. Ser nytte av å ha med en kokk på tiltaket, men registrerer mangelen av psykiatrisk kompetanse.

Rapport anno oktober- 2008:

Det ble arrangert en samling i pilotprosjektet denne måneden, med helsepersonellet fra deltakerkommunene, RSSO, NTNU, Røros Rehabilitering og Nasjonalt Senter for Telemedisin. Hensikten med samlingen var at helsepersonellet skulle få delt erfaringer og diskutert utfordringer på tvers av kommunegrensene. Det ble sett behov for dette etter møter prosjektledelsen hadde med de ulike prosjektgruppene i kommunene. Denne dagen ble også en introduksjon til evalueringen som starter opp i nov. 08 i form av intervju av et strategisk utvalg av helsepersonell (14 stk). Denne evalueringen foretas av RSSO. Helsepersonellet fra

kommunene fikk på samlingen i oppgave å skrive ned positive erfaringer, samt utfordringer hittil i pilotprosjektets sammenheng. Utfordringene var i hovedtrekk: - skape motivasjon hos de overvektige, - frafall, - samarbeid med fastlegene. De positive erfaringene var i hovedsak: - få eleverte kunnskap på interessefelt, - dele erfaringer med andre som jobber med det samme, - oppfølging (informasjon, oppmuntring, tilbakemeldinger) fra prosjektledelse underveis i arbeidet. Masterstudent fra NTNU var med og fortalte om hensikt bak sine målinger av deltakerne. Alle kommunene presenterte sitt pågående tiltak og det ble diskusjon rundt ulike

erfaringer og utfordringer. Representant fra Nasjonalt Senter for Telemedisin var med for å få innspill til det nettbaserte kursrommet helsekompetanse.no, læringsplattformen for overvekt, som kommunene har tilgang på. Diskusjonen på nett har vært lite aktiv hittil i pilotprosjektperioden. Etter samlingen har det eskalert med innspill og meninger på nettforumet. Helsepersonellet i kommunene ytret ønske om at pilotprosjektets kompetansehevingspakke fortsetter i 2009. Det er også satt i gang planlegging av et underprosjekt med to av kommunene (Rissa og Ørland) som skal prøve ut individuell plan på sine deltakere.

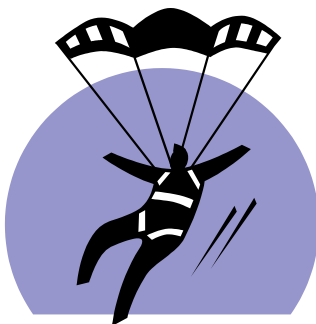
“Dette har
reddet livet
mitt”

Deltager på tilbudet i
Orkdal kommune.
Deltaker har hatt
betydelig reduksjon i
blodsukker og
blodtrykk

Rapport anno november- 2008:

Pilotprosjektet har i november gått som vanlig i deltakerkommunene: Melhus, Orkdal, Trondheim og Ørland. Åfjord kommune har en pause i tiltaket på grunn av lite oppmøte. Tilbudet har vært dagtid og det er basert på å bevege seg ute, og med begynnende vinter og dårlig vær har dette blitt en utfordring. Som alternativ har de valgt å inngå en avtale med et treningssenter på kveldstid som deltakerne på egen hånd kan benytte seg av. Rissa kommune har også hatt lite oppmøte ved enkelte

treninger, og får varierte tilbakemeldinger fra

deltakerne på ønsker om alternative tilbud. - Kompetansepakken har utført den siste videokonferansen for året og temaet var *Motiverende Intervju*, noe som var ønsket av helsepersonellet i kommunene. Aktiviteten på det nettbaserte kursrommet helsekompetanse.no har vært lav denne måneden. Det var stor aktivitet etter fysisk samlingen i oktober, men stoppet opp i overgangen til november. - Prosjektledelsen har planlagt en oppsummeringsdag 11. desember, som skal avrunde

Regionalt senter for sykkelig overvekt

St. Olavs Hospital
Universitetssykehuset i
Trondheim
7006 Trondheim

Tlf: 73 86 10 87/ 72 86 69 28

E-post adresse:

Prosjektleder:

Ingrid.Sordal.Folling@stolav.no

Prosjektkoordinator:

Randi.Storset.Pierre@stolav.no

året som har gått. Da vil helsepersonellet i alle deltakerkommunene og prosjektgruppa samles på St. Olavs Hospital. Foreleserne fra videokonferansene er invitert til å fungere som et ekspertpanel, og det vil legges opp til diskusjon rundt kaustikker. Men som på tidligere samling, vil det legges stor vekt på helsepersonellet i kommunene sine egne erfaringer rundt arbeidet med overvektige.

- Intervjuene av et strategisk utvalg har startet opp og tre av 14 intervju er gjennomført. - Underprosjekt med to av kommunene (*Rissa og Ørland*) som skal prøve ut individuell plan på sine deltakere skal flettes inn dagsordenen for de gjeldende kommunene. Det vil i januar være et møte med prosjektgruppene, kommunelegene, NAV, RSSO, Fylkesmannen og Sør-Trøndelag Fylkeskommune for å konkretisere de enkelte instansers ansvarsområder.

Treningstiltaket på Ørland kommune, ledet av fysioterapeut, FYSAK og folkehelsekoordinator Karin Størseth (*har tilatelse av Størseth inkl. deltakerne til bruk av bildet*).

Rapport anno desember- 2008

- Det har i løpet av året kommet frem et behov for mer kunnskap på det som omhandler motivasjonsstrategier og endringsmekanismer. Den siste forelesningen i kompetansepakken; *Motiverende Intervju*, fikk gode tilbakemeldinger i forhold til helsepersonellens kompetansebehov. - Pilotprosjektet har i deltakerkommunene: Melhus, Orkdal, Trondheim, Ørland og Åfjord kommune har i desember sett et generelt økt frafall. Det er variabelt fra kommune til kommune, Trondheim, Orkdal og Ørland har stort sett godt oppmøte. Melhus varierer i forhold til de ulike tilbudene, mens Rissa har så lite oppmøte at de enkelte ganger ikke kan gjennomføre treninger. Åfjord har vinterpause, men har en sterkt sammenspleiset gruppe som vil fortsette i februar, da kommune-prosjektgruppa skal revidere sitt tiltak i forhold til deltakernes behov og ønsker.

- Trondheim kommune har mottatt egne midler fra Fylkesmannen i Sør-Trøndelag for å arbeide med sitt prosjekt.

- Avslutningssamling for året ble vellykket gjennomført på St. Olavs Hospital 11. desember. Helsepersonellet i alle deltakerkommunene og prosjektgruppa var til stede (25 stk). Masterstudent fra NTNU som gjør målinger på to av kommunene var også med. Foreleserne fra videokonferansene kom på slutten av dagen. Det ble presentert et tilbakeblikk på prosjektet fra start til nå v/ prosjektkoordinator Randi Pierre. Det ble også lagt frem en oppsummering over evaluering så langt, spesielt i forhold til erfaringsinnsamling på tidligere samling, v/ prosjektleder Ingrid Følling. Telemedisin hadde et innlegg om sine erfaringer i løpet av prosjektperioden. Bård Kulseng fortalte om årsaker til overvekt, samt om nyere forskning på hormonelle forandringer hos overvektige. Alle foreleserne ble satt sammen til et ekspertpanel, der de diskuterte gitte problemstillinger med bakgrunn i sine erfaringer fra arbeidet med sykkelig overvektige. - Alle kommunene ønsker en videreføring av kompetansepakken, som tilsier at RSSO og NST må planlegge innhold og gjennomføring for 2009.

Fremdriftsplan for videreføring og for oppstart av et hovedprosjekt

Aktivitet	Vår 09	Høst 09	Vår 10	Høst 10	Vår 11	Høst 11
Videreføringsfase, pilotprosjekt	X	X				
Evalueringsfase, pilotprosjekt	X	X				
Rekrutteringsfase, nye kommuner		X				
Gjennomføringsfase, nye kommuner			X	X		
Rekrutteringsfase, nye kommuner				X		
Gjennomføringsfase, nye kommuner					X	X
Evalueringsfase, hovedprosjekt						X

Spesifisering av de ulike fasene:

Videreføringsfase, pilotprosjektet

Denne fasen involverer rådgivning i forhold til eventuelle organisatoriske endringer som må utføres for de ulike aktørene som deltar i prosjektet. Det vil også innbefatte innhenting av nye forelesere, samt videreutvikling og drift av det nettbaserte kursrommet. Som ledd i denne fasen, inngår også oppfølging av kommunehelsepersonell via diskusjonsforum og evt. telefon og mail. Parallelt skal kommunenes tiltak videreføres, som et ledd i å få forankret et tilbud for overvektige.

Evalueringsfase, pilotprosjektet

I evalueringen som utarbeides på bakgrunn av intervju, innbefatter dette transkribering og analysing av intervju, i tillegg kommer utarbeiding av prosjektrapport. Utarbeidingen av samhandlingsmodellen mellom 1. og 2. linjetjenesten er sluttproduktet for evalueringen og utarbeides av prosjektleder i samarbeid med styringsgruppen i pilotprosjektet.

Rekrutteringsfase, nye kommuner

Forarbeidet med hovedprosjektet innbefatter rekruttering av seks kommuner i 2010 og seks nye kommuner i 2011, rådgivning i forhold til eventuelle organisatoriske endringer som må utføres for de nye kommunene som deltar i prosjektet, i nkl. testing av videokonferansestudioer, opplæring i bruk av videokonferanseutstyr og videreutvikling av nettbasert kursrom.

Gjennomføringsfase, nye kommuner

Denne fasen innbefatter selve utføringen av kompetanseprogrammet til nye inkluderte kommuner i henholdsvis 2010 og 2011. Kompetanseprogrammet sees utført likt som pilotprosjektet ved hjelp av videokonferanser, fysiske samlinger og det nettbaserte kursrommet. Tidligere forelesninger vil gjenbrukes i form av videopptak og det vil settes krav til deltakere i form av bruk av forum. Det vil være krav om igangsettelse av tiltak parallelt med kompetanseprogram, slik som i pilotprosjektet.

Evalueringsfase, hovedprosjekt

Evaluering av hovedprosjektet skal undersøke om kompetansehevingen av helsepersonell har kommet brukeren til gode som i henhold til formålet (pkt 3.1). Det vurderes en mer inngående forskning utover 2011, med fokus på de folkehelseiltak som er iverksatt i dette prosjektet.